

Miettinen Isa

Monisuhteisen potilaan kohtaaminen

Opetusmateriaali opintojaksolle

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoitaja (AMK)

Sairaanhoitotyön Tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

1.6.2025

Tiivistelmä

Tekijä:	Isa Miettinen
Otsikko:	Monisuhteisen potilaan kohtaaminen
Sivumäärä:	14 sivua + 1 liite
Aika:	1.6.2025
Tutkinto:	Sairaanhoidtaja (AMK)
Tutkinto-ohjelma:	Sairaanhoidtetyö
Ohjaaja:	Lehtori Sanna-Mari Manninen

Monisuhteisuus on maailmalla ja Suomessa yleistynyt suhdemuoto. Monisuhteisuus jaotellaan eettiseen ja epäeettiseen monisuhteisuuteen. Vaikka monisuhteisuus on yleistynyt ei se kuitenkaan ole kauhean tunnettu aihe monelle ja saattaa tuottaa vahvoja ennakkoluuloja.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa uusi oppimateriaali Metropolian Ammattikorkeakoulun vapaavalintaiselle Saanko olla? -Opintojaksolle. Opintojaksolla käsiteltiin kohtaamista, mutta monisuhteisuus ei kuulunut kurssin aihepiiriin. Monisuhteisuuden yleistyessä on tärkeää opettaa tulevaisuuden ammattilaisille monisuhteisuudesta, joten oppimateriaali on hyvin tarpeellinen.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään monisuhteisuuden määritelmää avaten monisuhteisuuden eri alatyyppejä. Teoriaosuudessa lisäksi paneudutaan monisuhteisten ihmisten kokemuksiin elämästä monisuhteisena, pääasiallisesti miten terveydenhuollossa heidät on kohdattu, millaisia asenteita ammattilaisilla on ollut monisuhteisuutta kohtaan. Tässä avataan erilaisia positiivisia ja negatiivisia kokemuksia. Viimeisenä teoriaosuudessa käydään läpi hyvää, tasa-arvoista ja selkeää kohtaamista.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä yhteistyössä Metropolian Ammattikorkeakoulun kanssa. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi PowerPoint muotoinen opetusmateriaali, joka sisältää 5 diaa, mukaan lukien kansikuvan ja opetussisällöt. Dioihin laitettu digitaalisesti tehty kuvamateriaali on tekijänoikeusvapaata materiaalia ja jokainen dia sisältää Metropolian Ammattikorkeakoulun virallisen logon, sekä dian tekstiin liittyvät lähteet. Sovimme opintojakson opettajan kanssa heillä olevan luvan lisätä Moodlessa tähän oppimateriaaliin esimerkiksi tietotestin ja keskustelualustan opiskelijoiden oppimisen tueksi.

Avainsanat: Monisuhteisuus, polyamoria, asenteet, kohtaaminen, kurssimateriaali

Tämän opinnäytetyön alkuperä on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

Abstract

Author: Isa Miettinen
Title: treating non-monogamous patients
Number of Pages: 14 pages + 1 appendices
Date: 1 June 2025

Degree: Bachelor of Healthcare
Degree Programme: Nursing
Instructor: Sanna-Mari Manninen, Senior Lecturer

Non-monogamy is becoming more common relationship type in the world and in Finland. It is divided between ethical and nonethical non-monogamy. Even though non-monogamy is getting more popular it is not too well known by many, and it can cause strong prejudices

The purpose of this bachelor's thesis was to make brand new teaching material for optional course Saanko olla? in Metropolia University of Applied Sciences. There is a part about equal treatment of different kinds of people in the course, but non-monogamy hasn't been a part of the course prior. When non-monogamy is becoming more popular it is important to teach future professionals about non-monogamy, so the study material is important.

The theoretical part of this thesis defined the concept of non-monogamy and opened the subcategories of non-monogamy. It also shows insights into the experiences of non-monogamous people, where the focus is on the experiences in healthcare and how professionals in healthcare have treated non-monogamous patients. Both positive and negative things are brought up. The other part of the theoretical is about treating different kinds of patients well, equally and clearly.

The thesis was carried out as a practice-based thesis in cooperation with Metropolia UAS. As a result, a PowerPoint teaching material was made, which has 5 slides, including cover slide and theoretical slides. All images in the PowerPoint are copy-right free, each slide contains the official logo of Metropolia UAS and the sources of the slide. With the teacher of the course, it was agreed that they can add parts to this study material, for example a test and a discussion platform to support the learning of students.

Keywords: Non-monogamy, polyamory, approach, treating, course material

The originality of this thesis has been checked using Turnitin Originality Check service.

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Keskeiset käsitteet	2
2.1	Monisuhteisuuden määritelmä	2
2.2	Polyamoria	3
2.3	Terveydenhuollon asenteet polyamoriaa kohtaan	4
2.4	Polyamorian positiivisia puolia	5
2.5	Potilaan kohtaaminen	5
3	Tarkoitus, tavoitteet ja kehittämistehtävät	6
4	Toteutus	6
4.1	Menetelmälliset lähtökohdat	6
4.2	Tiedonhaun kuvaus	7
4.3	Toimintaympäristö ja lähtötilanteen kuvaus	8
4.4	Toiminnan eteneminen ja tuotoksen kehittäminen	8
5	Tuotos	9
6	Pohdinta	9
6.1	Tuotoksen tarkastelu	9
6.2	Luotettavuus	10
6.3	Eettisyys	10
7	Kehittämissuhteudet	11
	Lähteet	13

Liite 1. Monisuhteisuus PowerPoint opetusmateriaali

1 Johdanto

Mikä on parisuhde ja kuka saa sen määritellä? Miten parisuhde määritellään? Mitä suhde- ja perhemuotoja on olemassa? Kun maailma kehittyi eteenpäin ja yksilön vapauden rajoitus pienenee, nousee esiin erilaisia elämäntapoja. Viimeisen vuosikymmenen aikana on mediassa alkanut näkymään enemmän monisuhteisuus. Moni ei kuitenkaan ole kohdannut monisuhteisuutta tai ei tiedä mitä siihen luetaan, vaikka monisuhteisuus on noussut keskustelun aiheeksi muun muassa politiikassa. Poliittisessa keskustelussa monisuhteisuus on ollut esillä esimerkiksi Vihreiden nuorten järjestön aloitteesta polyamorian kirjaamisesta lakiin. Vihreä liitto ei kuitenkaan lähde ajamaan lainsäädännön muutosta, joka tunnustaisi moniavioisten suhteita. (Trönnudd, Nina, 2024)

Monisuhteisuus saattaa herättää ennakkoluuloisia ajatuksia, myös terveydenhuollon ammattilaisissa. Ehkä ajatellaan monisuhteisten henkilöiden kantavan enemmän seksitauteja tai automaattisesti pettävän omaa kumppania. Mitä monisuhteisuus todellisuudessa onkaan ja miten monisuhteisen potilaan tarpeet tulisi huomioida?

Monisuhteisuutta on käsitelty opinnäytetöissä, myös terveydenhuollon näkökulmasta (Hautakangas & Kamsula, 2023) ja varhaiskasvatuksesta (Hiljanen & Hirvonen, 2016). Aiheesta löytyy myös pro gradu tutkielma sosiaalipsykologiasta (Taivaloja, 2018). Monisuhteisuus terveydenhuollossa on kuitenkin jäänyt vähemmälle.

Tämä opinnäytetyö toteutetaan toiminnallisena opinnäytetyönä. Tuotoksena tehdään opas, Metropolia Ammattikorkeakoulun Saanko olla? - Sukupuolen ja seksuaalisuuden ammatillinen kohtaaminen -opintojaksolle. Opintojaksoon viitataan jatkossa nimellä "Saanko olla?". Opintojakso on tarkoitettu tulevassa ammatissaan eri sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä kohtaaville.

2 Keskeiset käsitteet

2.1 Monisuhteisuuden määritelmä

Nykyaikana aletaan siirtyä heteronormatiivisesta maailmasta ymmärtämään muitakin parisuhde vaihtoehtoja, kuitenkin usein se jää tähän. Moni ei ole saattanut koskaan edes ajatella olevan muuta suhdemallia kuin kahden henkilön välinen parisuhde. Monisuhteisuutta on kuitenkin ollut olemassa pidempään ja tästä tietouden saaminen varsinkin avainasemassa oleville ammattilaisille olisi tärkeää. Kanadassa teetetyssä "It's a Little Bit Tricky" tutkimuksessa monisuhteisten synnytyskokemuksista nousee esiin sekä hyväksyntä että vahva tuominta hoitohenkilökunnan puolelta monisuhteisille perheille. Monisuhteiset henkilöt ovat kertoneet arvostelun olevan negatiivisempaa, kun suhteessa olevilla on lapsia. (Laundry, Samantha & Arseneau, Erika & Darling, Elizabeth K., 2021.) Kuitenkin yhteiskunnasta löytyy erilaisia uudisperheitä, joten miksei esimerkiksi kaksi isää ja yksi äiti saman katon alla olisi hyväksyttävää?

Suomessa normatiivisin suhdemalli on monogamia, joka tarkoittaa yksiavioisuutta. Suhteessa on kaksi henkilöä, jotka eivät tapaile muita, tai harrasta intiimiä kanssakäymistä muiden kanssa. Muita suhdemalleja ovat esimerkiksi avoin suhde, swingerssit tai vaikka opinnäytetyössä käsiteltävä polyamoria. (Jordan, Lorien S., 2018.)

Monisuhteisuus on kattokäsite kaikille muille suhdemuodoille kuin perinteiselle monogamialle. Monisuhteisuus jakautuu kahteen pääkategoriaan, eettiseen ja epäeettiseen monisuhteisuuteen. Eettisessä monisuhteisuudessa jokainen suhteessa oleva tietää mitä suhteessa tapahtuu. Epäeettisen monisuhteisuuden tunnetuin muoto on parisuhteessa puolison pettäminen toisen kanssa, vaikkei moni sitä yhdistä monisuhteisuudeksi. Monisuhteisuuteen kuuluu kaikki parisuhdetyypit, jossa on enemmän kuin kaksi henkilöä intiimisti mukana. Tämä intiimiys voi olla psyykkistä tai fyysistä. (Campbell, C. & Scoats, R. & Wignall, L., 2023.) Opinnäytetyön selkeyden takia painopiste on eettisessä monisuhteisuudessa.

2.2 Polyamoria

Polyamoria on suhdemuoto, jossa kaikkien osapuolien tietoisuudella ja hyväksynnällä on enemmän kuin kaksi osapuolta ja tämä on osa eettistä monisuhteisuutta.

Polyamoriassa suhteen pelisäännöt on sovittu kaikkien osapuolien kanssa. (Laundry, Samantha & Arseneau, Erika & Darling, Elizabeth K., 2021.) Polyamoriassa on usein määritelty kriteeriksi tunteet, sillä tämä erottaa polyamorian ja avoimen suhteen (Séguin, Léa J., 2017). Polyamoriset henkilöt ovat kuvailleet polyamorian olevan vapautta, rajoittamatonta ja sen määritelmä ei vaihdu, vaikka suhteessa olisi vain kaksi henkilöä, vaan aina on mahdollisuus enemmän. Tärkeäksi osaksi on myös mainittu mahdollisuus iloita oman kumppanin onnellisuutta muista suhteista. (Laundry, Samantha & Arseneau, Erika & Darling, Elizabeth K., 2021.)

Mononormatiivisessa länsimaisessa yhteiskunnassa saattaa olla vaikeaa polyamorisenä. Toki osassa maista on avarakatseisempaa ja ymmärtävämpää kansaa, mutta monisuhteiset henkilöt kohtaavat silti paljon negatiivisia asenteita, jotka johtuvat erilaisista ennakkoluuloista ja myyteistä. Polyamoristen henkilöiden on ajateltu olevan muun muassa epäluotettavia, narsistisia, sitoutumisongelmallisia ja vastuuntunnottomia, sekä heidän parisuhteiden olevan vähemmän vakavia ja arvostettavia. Heidän on myös ajateltu olevan täynnä seksitauteja. (Sandbakken, Ella Marie & Skrautvol, Anita & Madsen, Ole Jacob., 2021) (Scoats, Ryan & Campbell, Christine., 2023) (Séguin, Léa J., 2017)

Polyamoriset henkilöt ovat joutuneet kohdelluiksi kuin oudot häkkieläimet, joita voi avoimesti ihmetellä muiden kanssa ja samalla joutuneet epäasiallisten kysymysten ja kommenttien kohteeksi. Polyamoriset henkilöt ovat kertoneet saavansa jatkuvaa utelua seksielämästään tai kehotusta odottaa ja muuttaa mielensä, kun se yksi ja oikea löytyy. (Sandbakken, Ella Marie & Skrautvol, Anita & Madsen, Ole Jacob., 2021)

Polyamoriseksi itsensä kokeva henkilö joutuu usein puntaroimaan kannattaako kertoa muille suhdestatuksestaan ja joutuuko hän opettamaan muita mitä polyamoria on. Usein suhteista tuntuu olevan helpompaa kertoa heille, kenet on itse valinnut elämäänsä, kuin heille keitä ei voi valita, kuten työkaverit, terveysalan ammattilaiset tai lapsen päiväkodin henkilökunta. (Sandbakken, Ella Marie & Skrautvol, Anita & Madsen, Ole Jacob., 2021) (Laundry, Samantha & Arseneau, Erika & Darling, Elizabeth K., 2021.) Osa on pitänyt polyamorian piilossa pelosta työpaikan menetyksestä tai lastensuojeluilmoituksesta (Campbell, C. & Scoats, R. & Wignall, L.) (Sandbakken, Ella

Marie & Skrautvol, Anita & Madsen, Ole Jacob, 2021) (Laundry, Samantha & Arseneau, Erika & Darling, Elizabeth K., 2021).

2.3 Terveysthuollon asenteet polyamoriaa kohtaan

Terapeutit saavat kattavan koulutuksen, mutta kuitenkin he saattavat peilata potilaiden hoitoa omaan arvomaailmaansa ja arvioida monogamisen ja polyamorisen henkilön samaa elämäntilannetta aivan eri tavoin. Polyamorille on helposti annettu erilaisia mielialahäiriö diagnooseja, sekä kuvailtu lapsellisiksi, impulsiivisiksi, seksiaddikteiksi ja kykenemättömiksi muodostamaan merkityksellisiä suhteita. Terapeutit ovat myös saattaneet suositella polyamorisia jättämään kumppaninsa ja siirtymään monogamiaan. Kuitenkin onneksi polyamorisia oli myös luokiteltu positiivisesti sosiaalisesti aktiivisiksi ja tavoitteensa helposti saavuttaviksi. (Grunt-Mejer, Katarzyna & Łyś, Agnieszka., 2019)

Polyamoriseksi itsensä luokittelevat lapsia hankkineet ovat kertoneet kohtaamistaan haasteista näiden yhdistämisessä. Usein henkilöt ovat joutuneet selvitellä tilannettaan useaan otteeseen eri hoitohenkilökunnalle, ja tietolomakkeissa ei ole ollut tarpeeksi tilaa kaikkien vanhempien yhteystiedoille. Sama ongelma on ollut esimerkiksi päiväkodeissa. Myös lapsien kavereita on kielletty viettämästä aikaa vanhempien polyamorisuuden takia. (Laundry, Samantha & Arseneau, Erika & Darling, Elizabeth K., 2021.)

Monet seksuaaliterveyspalveluita käyttäneet polyamoriset ovat joutuneet asiattoman kohtelun alle hoitohenkilökunnan puolelta. Potilaiden suhdestatuksen perusteella on sanottu heidän kantavan seksitauteja, ja apua seksuaalisuuteen pyydettyä on kerrottu koko ongelman johtuvan polyamoriasta. On myös epäilty kumppaneiden lojaaliutta terveydenhuollon ammattilaisten tasolta, sekä tuomittu kumppanin pettämisestä. Seksitautitesteihin pääsy on myös ollut yllättävän vaikeaa osalle ja omaa seksielämää on täytynyt liioitella lähetteen saamiseksi. Valehteleminen suhdestatuksesta on ollut pakollista ehkäisyn saamiseksi, sillä kierukka on suostuttu laittamaan vain pitkäaikaisessa parisuhteessa olevalle henkilölle. Moni on joutunut perustelemaan elämäntilantojaan terveysalan ammattilaisille haitallisten mielikuvien takia. (Campbell, C. & Scoats, R. & Wignall, L., 2023).

2.4 Polyamorian positiivisia puolia

Negatiivisten asioiden lisäksi polyamoriasta löytyy tutkimuksista myös positiivisia puolia. Polyamorian kerrottiin tukevan yksilön vapautta toteuttaa ja tutkiskella itseään, sekä moni on kokenut positiivista henkistä kasvua ja seksin sekä rakkauden paranemista. Polyamoria on antanut myös mahdollisuuden saada tukea ja antaa sitä, sekä ottaa omaa aikaa ilman paineita kumppanin yksin jäämisestä, sillä on muitakin auttamassa esimerkiksi lääkärin käynneillä. Tutkimuksista on myös selvinnyt kateuden tunteen käsittelyn ja luottamuksen omaan kumppaniin olevan vahvempaa monisuhteisilla kuin monogamiassa. (Grunt-Mejer, Katarzyna & Łyś, Agnieszka., 2019)

Myös lastenkasvatuksesta löytyi positiivista puolta. Moni on leimannut polyamoristen vanhempien lapset tuhoon tuomituiksi, kuitenkin vanhemmat ovat kertoneet lasten saavan paljon tukea ja terveellistä kasvuympäristöä, sillä kaikki vanhemmat eivät välttämättä ole hyviä jokaisella kasvun alueella ja usean vanhemman osaamisalueet auttaa lasta kukoistamaan. Vanhemmat ovat myös huomanneet lapsensa puhuvan avoimemmin heille, ilman pelkoa vanhempien suuttumuksesta. Lapset ovat kasvaneet myös itsevarmoina, omina itsenänsä, samalla toteuttaen itseään haluamallaan tavalla. (Laundry, Samantha & Arseneau, Erika & Darling, Elizabeth K., 2021) (Séguin, Léa J., 2017.)

2.5 Potilaan kohtaaminen

Jokainen henkilö on kasvanut omien ajatusten kanssa, altistunut omanlaiselleen kulttuurille ja muodostanut ennakkoluuloja monista asioista. Harva on tietoinen ennakkoluuloistaan ja ajattelee ettei niitä edes omaa. Tämä koskee myös terveydenhuollon ammattilaisia. Kaikkien, mutta varsinkin eri ihmisryhmien kanssa työskentelevien olisi tärkeää opetella eroon ennakkoluuloista. Esimerkiksi terveydenhuollon ammattilainen on valta-asetelmassa potilaaseen nähden ja ammattilaisen asenne kohtaamisessa määrittelee, miten kohtaaminen menee. Avoin ja ystävällinen ammattilainen luo turvallisen tilan keskustella asioista ja kuuntelee mitä potilaalla on sanottavana. Tämä parantaa potilastyytyvää ja palvelun laatua. (THL, 2023)

Avoimet kysymykset voivat olla hämmentäviä ja vaikeita ymmärtää diagnostisiksi kysymyksiksi. Potilaalta kysyttäessä mitä sinulle kuuluu, saatetaan saada lyhyt ja

ympäripyöreä vastaus, kun taas kysyttäessä miten elämä vaivan kanssa onnistuu, saadaan potilaalle selkeämpi kuva siitä mitä halutaan tietää. Usein potilailla on enemmän kuin yksi asia painamassa mieltä terveydenhuollon käynnillä, mutta vain yhtä asiaa käydään läpi. Pääasiallisen ongelman esiin tultua olisi tärkeää myös kysyä onko muuta, jossa voisi auttaa. (Robinson, Jeffery D. & Opel, Douglas J., 2024)

3 Tarkoitus, tavoitteet ja kehittämistehtävät

Tämän opinnäytetyön kehittämistehtävänä on kehittää eri alojen opiskelijoiden opetusta monisuhteisuuteen liittyen Saanko olla? -opintojaksolla. Opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa laadukas ja opetustarpeita vastaava opetusmateriaali monisuhteisen potilaan kohtaamisesta. Tavoitteena on edistää monisuhteisen potilaan hyvää kohtaamista terveydenhuollossa sekä lisätä eri alojen opiskelijoiden tietoa ja ymmärrystä monisuhteisuudesta.

4 Toteutus

4.1 Menetelmälliset lähtökohdat

On olemassa useita erilaisia opinnäytetyö tyylejä, joista terveys aloilla Metropolian ammattikorkeakoulussa yleisimmät ovat kirjallisuuskatsaus ja toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksena valmistuu opinnäytetyö teksti ja oppimisväline, kuten pamfletti, lautapeli tai diaesitys. (Kostamo & Airaksinen & Vilkkä 2022)

Opinnäytetyön tavoitteena on osoittaa kyky soveltaa tietoja ja taitoja, eli näyttää ammatillinen osaaminen. Toiminnallinen opinnäytetyö toteutetaan ammatillisen kirjallisuuden, tutkimusten, tieteellisen kirjallisuuden sekä virallisten julkaisuiden perusteella. Toiminnallisen opinnäytetyön lähteiden rajaus on laajempi kuin kirjallisuuskatsauksen, jossa vain tieteelliset julkaisut on sallittu. Opinnäytetyön aikana opiskelijan tulee soveltaa tiedonhankintamenetelmiä ja suhteuttaa tietoa. (Kostamo & Airaksinen & Vilkkä 2022)

4.2 Tiedonhaun kuvaus

Opinnäytetyöhön on haettu materiaalia kahdesta eri tietokannasta, molemmista kahdella eri haulla. Monisuhteisuuden noustessa pinnalle enemmän viime aikoina ja tutkimusartikkeleiden vähyden takia, päädyttiin rajaus mukaan otettujen tutkimusartikkeleiden osalta tekemään vuosien 2014 ja 2025 välille. Maantieteellisesti rajaus tehtiin Eurooppaan tai Pohjois-Amerikkaan, jotta tutkimukset olisivat vertailukelpoisia Suomeen. Suurin osa lähteistä on haettu tiedonhaulla, jota kuvaa tarkemmin taulukko 1, sekä osa lähteistä on tehty google haulla.

Opinnäytetyöhön haettiin lisäksi kohtaamisesta materiaalia PubMed:n ja googlen kautta. Tietokannoista hakiessa käsitteli kohtaamiseen liittyvät tekstit liian spesifejä aiheita, joten haku suoritettiin pääasiallisesti googlen kautta. PubMedistä löytyi kuitenkin yksi käyttökelpoinen lähde.

Taulukko 1, tiedonhaku

	Löydetty	Otsikon perusteella valitut	maksullisuudesta pois	Tiivistelmän perusteella valitut	johdannon perusteella valitut	
Taylor&Francis / Non-monogamy	100	20		2	10	5
PubMed / Non-monogamy	100	12		7	2	2
Taylor&Francis / polyamory AND healthcare	58	2		1	1	1
PubMed / polyamory AND healthcare	6	1		1	1	1
PubMed / Encounter	10	1		1	1	1

Opinnäytetyötä varten haettavia tutkimuksia lähdin etsimään kahdesta eri tietokannasta sanoilla non-monogamy, polyamory AND healthcare ja encounter, tiedonhaku on tarkemmin osoitettu taulukossa 1. Myöhemmin käytettiin kohtaamisesta sanoitusta

treatment englanniksi, kuitenkin tiedonhaku tehtiin encounter sanalla. Aiheesta ei ole tehty liiemmin suomenkielisiä tutkimuksia, joten hain suoraan englanniksi. Haun rajasin viimeisen 11 vuoden ajalle Eurooppaan ja Etelä-Amerikkaan. Hauissa löytyi todella paljon epärelevantteja tutkimuksia, kuten haun ulkopuolisilta mantereilta, hakusanojen ulkopuolelta ja aikarajauksen ulkopuolista tutkimusta. Osa eri tietokannoista löydetyistä lähteistä on ollut samoja, jolloin lähdeluettelon lähdemäärä poikkeaa taulukon 1, tiedonhaku, lähteiden määrästä. Nämä on laskettu kaikissa tietokannoissa mukaan.

4.3 Toimintaympäristö ja lähtötilanteen kuvaus

Opintojaksolla käsitellään sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta, aiheen lainsäädäntöä, moninaisuuden kohtaamista ja yhteiskunnan syrjiviä normeja.

Opintojakso se on valittavissa kaikille Metropolia ammattikorkeakoulun opiskelijoille, sekä myös muiden ammattikorkeakoulujen opiskelijoille.

Opinnäytetyö tehtiin vastaamaan tarvetta opettaa monisuhteisuudesta. Kurssi jolle oppimateriaali tulee käsittelee sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuutta, sekä niihin liittyvää lainsäädäntöä. Kurssilla käsitellään yhteiskunnan normeja ja kohtaamista. Oppimateriaalina opinnäytetyö tuo monisuhteisuuden täysin uutena osiona kurssilla, kohtaaminen siellä on jo käsitellyssä.

4.4 Toiminnan eteneminen ja tuotoksen kehittäminen

Opinnäytetyön tilaaja, alussa pyysi täysin valmista moodle materiaalia. Kuitenkin osaaminen moodlen rakentamiseen on heikko. Sovimme tilaajan kanssa tuotetun materiaalin käyttöoikeuden olevan heillä, jolloin he saavat kurssiin sisältöä enemmän. Materiaalista tehdään kurssille tehtäviä. Pelkkää materiaalia ei pysty käyttämään opetusvälineenä. Oppimateriaali oli kuitenkin sisällöllisesti tarvetta vastaava.

Palautetta on antanut opinnäytetyön ohjaaja, hän on auttanut opinnäytetyön hienosäädössä, sekä vinkannut kappalejaoissa tarvittaessa. Häneltä on tullut myös ehdotuksia aiheisäyksiin, joita on mahdollisuuksien mukaan tehty. Opinnäytetyön ohjaaja ehdotti esimerkiksi kertomaan monisuhteisuuden historiasta, tästä ei kuitenkaan löytynyt luotettavaa tietolähdettä.

5 Tuotos

Opinnäytetyönä tuotettiin täysin uusi opetusmateriaali Metropolia ammattikorkeakoulun Saanko olla? -kurssille. Opetusmateriaaliksi muodostui lyhyt powerpoint-pohjainen opetusmateriaali ja kurssin opettajan kanssa keskustelimme mahdollisesta alun keskustelualustasta, materiaalin sekaan tulevista kysymyksistä, sekä osion loppuun tulevasta tietotestistä. Osion alkuun tulevalla keskustelualustalla pääsevät opiskelijat avaamaan omaa ennakkokäsitystään monisuhteisuudesta. Opetusmateriaalin yhteyteen tilaaja ajatteli lisätä pieniä kysymyksiä aihepiireittäin, sekä lopputestin osaamisen tukemiseksi. Nämä opetusmenetelmät ovat valittu tukemaan opiskelijan oppimista monisuhteisuudesta. Opiskelumateriaalista on tehty tarpeeksi kevyt opiskelijalle käsittää itseopiskeluna.

6 Pohdinta

6.1 Tuotoksen tarkastelu

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotettiin kurssimateriaali osaksi Saanko olla? -kurssia, jonka tavoitteena on lisätä monien alojen ammattilaisten ymmärrystä ja osaamista monisuhteisten potilaiden ja asiakkaiden kohtaamisessa.

Tuotos vastasi kehittämistehtäväänsä osittain, sillä se tarjoaa konkreettista ja helposti sovellettavaa tietoa aiheesta koulutuksellisessa muodossa, kuitenkin aluksi pyydettiin täysin valmista osiota moodle alustalle, minkä tuottaminen osoittautui todella hankalaksi ilman edeltävää kokemusta alustan käytöstä opettajan roolissa. Tämän takia päädyttiin opinnäytetyöstä tekemään vain dia-esitys, jonka perusteella kurssin opettajat saavat luoda kurssisisältöä. Luodun materiaalin tarkoituksena on toimia sekä tiedon lisäämisen välineenä että herättää ammattilaisia pohtimaan omia asenteitaan ja kohtaamisen käytäntöjä. Asiallisesti tuotos oli halutunlainen.

Työ sijoittuu ajankohtaiseen keskusteluun suhteiden moninaisuuden huomioimisesta terveydenhuollossa. Monisuhteisuus on edelleen usein näkymätön aihe palveluissa, mikä voi johtaa ennakkoluuloihin tai oletuksiin. Aiemmassa opinnäytetyössä (Kamsula & Hautakangas, 2023) tarkasteltiin monisuhteisten potilaiden kohtaamista hoitotyön näkökulmasta, keskittyen hoitohenkilökunnan valmiuksiin ja tiedontarpeisiin. Tämä työ täydentää aiempaa opinnäytetyötä tuottamalla konkreettisen työvälineen eli

koulutusmateriaalin, joka vastaa käytännön kentällä havaittuun tarpeeseen lisätä tietoa ja tukea ammattilaisia moninaisuuden kohtaamisessa.

Työssä hyödynnettiin ajankohtaista tutkimustietoa ja teoriaa moninaisuudesta, sensitiivisestä kohtaamisesta ja yhdenvertaisuudesta, mikä vahvistaa tulevan ammattilaisen tietopohjaa. Tuotosta voidaan käyttää laajasti eri terveydenhuollon oppimisympäristöissä, ja sen siirrettävyys eri konteksteihin on hyvä, sillä se tarjoaa tietoa monisuhteisuudesta, sen hyvistä puolista ja ongelmatilanteista, sekä hyvästä kohtaamisesta.

6.2 Luotettavuus

Toiminnallisen opinnäytetyön luotettavuus rakentuu tuotoksen tarpeellisuudesta, tietoperustan ajankohtaisuudesta ja tuotetun materiaalin soveltuvuudesta käyttötarkoitukseensa. Tässä työssä kurssimateriaalin luotettavuutta tukee se, että se on rakennettu ajankohtaiseen tutkimustietoon ja käytännön tarpeeseen perustuen. (Arene, 2024).

Työn sisältö on suunniteltu palvelemaan terveysalan koulutuksen kontekstia konkreettisesti ja helposti hyödynnettävästi, sekä materiaalia käytetään kurssilla, jolle voi osallistua eri alojen opiskelijat.

Luotettavuus ilmenee myös tuotoksen selkeydessä, sisällön loogisuudessa ja visuaalisessa käytettävyydessä. Työn yksin tekeminen voi rajoittaa moniäänisyyttä, mutta samalla se mahdollisti syvällisen perehtymisen aiheeseen ja yhtenäisen sisällön tuottamisen. Reflektiivisyys ja kriittinen asenne omaan tekemiseen ovat olleet keskeisiä osia työn etenemisessä. Opinnäytetyön keskittyessä monisuhteisten potilaiden kokemuksiin tulee tarkastella ja tuoda esiin negatiivinen ja positiivinen puoli luotettavan materiaalin saamiseksi. (Arene, 2025)

6.3 Eettisyys

Toiminnallisessa opinnäytetyössä eettisyys korostuu erityisesti aiheen lähestymistavan kautta, millaisista arvoista työ viestii ja tuotoksen käyttötarkoituksen kautta. Opinnäytetyössä on tarkasteltu kohtaamista monisuhteisena, monisuhteisten henkilöiden näkökulmasta. Työssä on haluttu tuoda esiin heidän kokemukset keitä työ

koskee, ei monogamisten ajatuksia monisuhteisuudesta. Aiheena monisuhteisen potilaan kohtaaminen tarvitsee enemmän tiedon esiin nostamista ja normalisointia olettamuksien vähenemiseksi. (Arene, 2025)

Opinnäytetyön ollessa toiminnallinen työ ilman henkilötietojen keräämistä, haastatteluita tai kyselyitä, siirtyy eettisten kysymysten painopiste sisällön esittämiseen, lähteiden valintaan ja käyttöön, sekä tuotoksen vaikuttavuuteen. Työ on toteutettu hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti, jolloin lähteet ovat merkitty asiaan kuuluvalla tavalla, työssä ei ole plagiointia, eikä työhön ole sisällytetty harhaanjohtavaa materiaalia. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, 2023)

Opinnäytetyön keskeinen tavoite oli vahvistaa terveydenhuollon ammattilaisten osaamista ja luoda turvallisempia kohtaamisia. Tästä syystä eettisyys liittyy myös vastuuseen siitä, millaista tietoa ja asenteita työ mahdollisesti välittää. Kurssimateriaalissa tuotiin esiin mitä monisuhteisuus on, millaisia kokemuksia monisuhteisilla on terveydenhuollosta ja millaista on hyvä potilaan ja asiakkaan kohtaaminen. Näin ollen työ tukee myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteita, erityisesti kohtaa 3: "Hyvä terveys ja hyvinvointi" sekä kohtaa 10: "Eriarvoisuuden vähentäminen". (YK-liitto, 2017)

7 Kehittämisehdotukset

Opinnäytetyön oli alun perin tarkoitus koskea synnyttäneitä monisuhteisia, kuitenkin tähän lähteiden löytäminen oli lähes mahdotonta. Työ muutettiin koskemaan yleisesti monisuhteisten potilaiden kohtaamista eri terveydenhuollon asioissa, jättäen pois sosiaalipuolen, sekä terapian. Opinnäytetyöhön lähteiden löytymisessä oli hankaluuksia, sillä hauissa tuli monesti epärelevantteja tuloksia, kuten terapiaan ja terveydenhuollon ulkopuoliseen liittyvää monisuhteisuuden tutkimusta hakusanoista huolimatta. Olisikin tärkeää tutkia monisuhteisuutta ja monisuhteisten ihmisten kohtaamaa elämää, jotta voitaisiin saavuttaa parempaa palvelua kaikille. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä on tutkittu ja huomioitu paremmin viimeisen vuosikymmenen aikana, kuitenkin monisuhteisuus on jäänyt vähemmälle.

Valitettavasti opiskelijoilta ei pystytty keräämään palautetta kehittämistä varten. Tulevaisuudessa työtä voisi kehittää luomalla kyselyn kurssilla olleille ja kehittää materiaalia sen perusteella.

Opinnäytetyöhön olisi haluttu ottaa mukaan haastatteluja, kuitenkin aikarajan puitteissa ei ollut mahdollista hankkia tutkimuslupaa haastatteluiden toteutumiseksi. Opinnäytetyön jatkokehittelynä olisi hyvä hankkia tietoa Suomen monisuhteisilta heidän kokemuksistaan. Suomessa monisuhteisiksi identifioivia löytyy esimerkiksi Facebookin suljetuista ryhmistä tai polyamorisille ja monisuhteisille sekä näistä kiinnostuneille järjestettävistä tapaamisista. Tapaamisia järjestetään kuukausittain verkossa ja eri paikkakunnilla Setan jäsenyhdistyksen Polyamoria ja monisuhteisuus toimesta (Polyamoria ja monisuhteisuus.) Suomessa järjestetään myös Poly-leiri, jonka aktiiveilta voisi kysyä halukkuutta osallistua (Polyamoria ja monisuhteisuus.)

Lähteet

THL = Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Arene ry, Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset, päivitetty 18.2.2025, <https://arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2025/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTT%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202025.pdf?_t=1739803988>, viitattu 11.4.2025

Campbell, C. & Scoats, R. & Wignall, L., "Oh! How Modern! And... Are You Ok with That?": Consensually Non-Monogamous People's Experiences When Accessing Sexual Health Care, Taylor & Francis, 28.8.2023, <<https://www-tandfonline-com.ezproxy.metropolia.fi/doi/full/10.1080/00224499.2023.2246464#abstract>>, viitattu 29.11.2024

Grunt-Mejer, Katarzyna & Łyś, Agnieszka, They must be sick: consensual nonmonogamy through the eyes of psychotherapist, Taylor & Francis, 29.9.2019, <<https://www-tandfonline-com.ezproxy.metropolia.fi/doi/full/10.1080/14681994.2019.1670787#d1e134>>, viitattu 29.11.2024

Jordan, Lorien S., "My mind kept creeping back... this relationship can't last": Developing self-awareness of monogamous bias, Taylor & Francis, 29.1.2018, <<https://www-tandfonline-com.ezproxy.metropolia.fi/doi/full/10.1080/08952833.2018.1430459#abstract>>, viitattu 30.11.2024

Kostamo, Pipsa & Airaksinen, Tiina & Viikka, Hanna 2022. Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. E-kirja. Helsinki: Art House Oy. Kappale 1

Laundry, Samantha & Arseneau, Erika & Darling, Elizabeth K., "It's a Little Bit Tricky": Results from the POLYamorous Childbearing and Birth Experiences Study (POLY-BABES), Taylor & Francis, 1.6.2021, <<https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC8213580/>>, viitattu 30.11.2024

Polyamoria ja monisuhteisuus, Leirit, <<https://polyamoria.fi/leirit/>>, viitattu 25.5.2025

Polyamoria ja monisuhteisuus, Miitit, <<https://polyamoria.fi/miitit/>>, viitattu 25.5.2025

Robinson, Jeffery D. & Opel, Douglas J., Word Choice and the Patient Encounter, JAMA insights, 18.9.2024, <<https://bookcafe.yuntsg.com/ueditor/jsp/upload/file/20241023/1729653076682046626.pdf>>, viitattu 12.3.2025

Sandbakken, Ella Marie & Skrautvol, Anita & Madsen, Ole Jacob, 'It's my definition of a relationship, even though it doesn't fit yours': living in polyamorous relationships in a mononormative culture, Taylor&Francis, 21.9.2021 <<https://www-tandfonline-com.ezproxy.metropolia.fi/doi/full/10.1080/19419899.2021.1982755#abstract>>, viitattu 29.11.2024

Séguin, Léa J., The good, the bad, and the ugly: Lay attitudes and perceptions of polyamory, SageJournals, 21.9.2017, <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1363460717713382?casa_token=a5Ju8IHDLIU-AAAAA%3AOvzWp8CWCRRH8GO-ai21HDuCV5HE-VDvVIOpoy5QCebg5NzwrEqps52w2KzeNVxya5uR4WhPL-JWiOKQ>, viitattu 30.1.2024

Tutkimuseettinen neuvottelukunta, Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkaausepäilyjen käsitteleminen Suomessa, 2/2023, <https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf>, viitattu 11.4.2025

THL, sateenkaari-ihmisteen kohtaaminen lastensuojelussa, 5.12.2023 <<https://thl.fi/julkaisut/kasikirjat/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/sateenkaari-ihmisteen-kohtaaminen-lastensuojelussa> >, viitattu 12.03.2025

Törnudd, Nina, Vihreät ei ala vielä ajaa moniavioisuutta lakiin – puolue vaatii kuitenkin, ettei monisuhteisia syrjitä, Helsingin sanomat, 29.09.2024, <<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010729054.html>>, viitattu 7.10.2024

YK-liitto, Kestävän kehityksen tavoitteet Agenda 2030, 2017, <https://www.ykliitto.fi/sites/www.ykliitto.fi/files/media/Agenda2030_pikkukirjanen_2017.pdf>, viitattu 11.4.2025

Monisuhteisuus PowerPoint oppimateriaali

Monisuhteisen potilaan kohtaaminen

Mitä on monisuhteisuus,
monisuhteisuuden kokeminen ja hyvä kohtaaminen

Metropolia
University of Applied Sciences

Isa Miettinen

Mitä on monisuhteisuus?

- Monisuhteisuus on suhdemuoto joka jakaantuu eettiseen ja epäeettiseen.
- Eettisessä monisuhteisuudessa jokainen mukana oleva osapuoli on tietoisia ja suostuvaisia siihen mitä suhteessa tapahtuu. Eettistä monisuhteisuutta on esimerkiksi polyamoria.
- Epäeettisessä monisuhteisuudessa ei ole kaikkien hyväksyntää ja suostumusta. Epäeettistä on esimerkiksi pettäminen.
- Muita erilaisia suhdemalleja on esimerkiksi monogamia eli yksiavioisuus, avoin suhde, sekä swingerit eli parinvaihtajat.

Metropolia
University of Applied Sciences

(Jordan, Lorien S.), (Campbell, C. & Scoats, R. & Wignall, L.),
(Laundry, Samantha & Arseneau, Erika & Darling, Elizabeth K.)

Isa Miettinen

Monisuhteisuuden kokeminen

- Polyamorian kerrottiin tukevan yksilön vapautta toteuttaa ja tutkiskella itseään, sekä moni on kokenut positiivista henkistä kasvua ja seksin sekä rakkauden paranemista.
- Polyamoria on antanut myös mahdollisuuden saada tukea ja antaa sitä, sekä ottaa omaa aikaa ilman paineita kumppanin yksin jäämisestä, sillä on muitakin auttamassa esimerkiksi lääkärin käynneillä.
- Myös lapsien kasvatuksesta tuli positiivista puolta. vanhemmat ovat kertoneet lasten saavan paljon tukea ja terveellistä kasvuympäristöä. Vanhemmat ovat myös huomanneet lapsensa puhuvan avoimemmin heille, ilman pelkoa vanhempien suuttumuksesta.

Monisuhteisuuden kokeminen

- Jokainen monisuhteiseksi itsensä kokeva näkee elämän omalla tavallaan. Kuitenkin monella on samoja kokemuksia suhteestaan kerrottaessa.
 - Polyamoristen henkilöiden on ajateltu olevan muun muassa epäluotettavia, narsistisia, sitoutumisongelmallisia ja vastuuntunnottomia, sekä heidän parisuhteiden olevan vähemmän vakavia ja arvostettavia. Heidän on myös ajateltu olevan täynnä seksitauteja.
 - Polyamoriseksi itsensä kokeva henkilö joutuu usein puntaroimaan kannattaako kertoa muille suhdestatuksestaan ja joutuuko hän opettamaan muita mitä polyamoria on.
 - Osa polyamorisista henkilöistä on pitänyt suhdestatuksensa piilossa pelosta lastensuojeluilmoitusta tai työpaikan menettämistä kohtaan.

Hyvä kohtaaminen

- Kohtaamiseen vaikuttaa henkilön omat ennakkoluulot ja mielikuvat
 - On tärkeää tarkastella omia käsityksiä
- Ammattilaisella on valta-asema potilaaseen/asiakkaaseen ja heidän asenne määrittää kohtaamisen kulkua paljon
- On tärkeää luoda turvallinen tila avoimelle keskustelulle, sekä kuunnella mitä toisella on sanottavaa
- Terveystieteissä kysyttäessä on tärkeää välttää väärin ymmärrettäviä avoimia kysymyksiä
 - Korvataan “Miten voit?” kysymällä “Miten oireet x ja y vaikuttaa elämääsi?”

